

HRVOJE PRNJAK

N

edavno ste s predstavnicima Europske komisije, odnosno Glavne uprave za energetiku (DG ENERGY) obišli otoke Cres, Krk, Lošinj, Unije, odnosno Zadar i Pag. Na Unijama je predstavljen projekt energetske neovisnog otoka. Kako je izgledno širenje takvih projekata na ostale naše otoke? To pitam zato što, unatoč redovitim problemima s opskrnom vode i struje na nekim otocima u ljetnim mjesecima, sporo mijenjamo dosadašnje prakse?

– Primjeri dobre prakse, a otok Unije to svakako jest, pokazuju da je moguće. Hoće li se ta "zaraza" proširiti i na ostale otoke, ovisi o nekoliko faktora. Prvenstveno, radi se o svijesti, a onda i odluci otočana da promijene i poboljšaju uvjete života te učine svoje otoke energetske bogatijima i riješe probleme opskrbe energijom. To, dakako, nije ni jedini, a moguće ni najveći, problem koji muči naše otočane,

ali je problem za koji u Uniji trenutno ima izrazite spremnosti rješavati ga i to je prilika koju treba iskoristiti. Znanja i dobrih iskustava u takvom prelasku na obnovljive izvore i održivo upravljanje resursima ima, a postoje i novčana sredstva iz europskih fondova na raspolaganju za te namjene.

Unije je malen otok na kojem tijekom zime živi, kažu mi sami otočani, ni 50 duša. Opseg i intenzitet problema koji ih muče, naravno, nadilaze usko područje energetike. Međutim, otočani ovog otočića su gotovo jednoglasno podržali projekt energetske neovisnosti te izrazili želju da u njemu izravno sudjeluju, što je ključno za njegov uspjeh. Proces promjena kod nas ide sporo, ali se napredak vidi. Upravo je ovog tjedna potpisan sporazum o izgradnji najveće solarne elektrane u Hrvatskoj, snage 6,5 megavata, koja će se graditi na Unijama susjednom otoku, Cresu, i to na lokaciji Orlec Trinet. Akomogu Unije, Cres i Krk, ne vidim ni jedan razlog zašto se priča ne bi širila i južno, posebice uz snažnu podršku kakvu imamo iz Unije. Dakako, energetska budućnost otoka ovisi i o podršci odgovornih nacionalnih tijela koja bi energetsku tranziciju otočnih ekonomija trebala prepoznati kao prioritet te im pružiti odgovarajuću podršku, ali i ispraviti neke po-

greške iz prošlosti, poput zabrane izgradnje vjetroelektrana na otocima. Za rješavanje otočnih problema, kako energetskih, tako i drugih, potrebno je da se sve razine političkog odlučivanja stave na raspolaganje otočanima koji znaju kako.

•• Što ostali dalmatinski otoci mogu naučiti od, primjerice, Krka koji je, čini se, najviše napravio u tom smislu?

– Krk je, poput mnogih dalmatinskih otoka, razdijeljen na više jedinica lokalne samouprave. Upravo ta administrativna rascjepkanost otoka često je prepreka zajedničkim otočnim projektima. Krk je dogovorom lokalne zajednice, što uključuje sedam lokalnih jedinica različitih političkih orijentacija, ali i poslovnih subjekata i organizacija civilnog društva, uspio postići zajednički dogovor i zajedničku viziju razvoja otoka. To je zapravo prva i najvažnija "krčka lekcija". Konkretnije, na otoku Krku se šest općina i Grad Krk dogovorilo, primjerice, oko upravljanja otpadom, kojim se, kao i ostalim komunalnim uslugama, bavi jedno zajedničko otočno poduzeće, pa se tako trenutno čak 60 posto ukupnog otpada na otoku odvaja, a cilj je taj postotak podignuti na 80 posto do 2020. i 100 posto do 2030. U srpnju prošle godine, Krku je dodijeljeno go-

SCHENGEN JE U SRŽI EUROPSKIH INTEGRACIJA I RUŠENJE SCHENGENA DOVODI U PITANJE EUROPSKI PROJEKT KAKAV POZNAJEMO. HRVATSKA JE OD OSTATKA EU-a, SLOVENIJE I MAĐARSKJE, OGRAĐENA ŽICOM, ISTIČE PICULA

tovo 50 milijuna eura za izgradnju nove (85 kilometara) i rekonstrukciju postojeće vodoopskrbene i odvodne mreže, a sam otok Krk je izradio strategiju kojom je za cilj odredio energetske samodostatnost do 2030. godine. Na temelju te jedinstvene zajedničke strategije dalje apliciraju i razvijaju projekte koji su ih stivali barem deset godina ispred ostatka cijele, i kopnene i otočne, Hrvatske.

Pomoć otočanima iz Bruxellesa

•• Inicirali ste osnivanje Tajništva za otoke unutar Europske komisije, prvog radnog tijela namijenjenog jedino otocima. Kakve to mogućnosti otvara hrvatskim otocima?

– Osnivanjem Tajništva za otoke, popunjena je praznina unutar EU administracije koja je gotovo pa ignorirala činjenicu da, ne računajući otočne nacije (UK, Irsku, Cipar i Maltu), 2136 europskih otoka tvori zajedno 455.000 četvornih kilometara i

gotovo 19 milijuna stanovnika, što bi tvorilo četvrtu najveću državu članicu po površini i jedanaestu po broju stanovnika. U iduće dvije godine, Tajništvo za otoke ima zadatak izravno pomoći svim otocima, pa i hrvatskim, izraditi planove prijenosne strategije dalje apliciraju i razvijaju projekte koji su ih stivali barem deset godina ispred ostatka cijele, i kopnene i otočne, Hrvatske.

moć za otoke, tj. bolje razumijevanje njihovih potreba.

•• Posjet predstavnika EK organizirali ste zajedno s Ministarstvom regionalnog razvoja i EU fondova te Ministarstvom zaštite okoliša. U pojednostavljenoj i polariziranoj političkoj slici Hrvatske, netko će reći – kako to, SDP-ovac surađuje s HDZ-ovom Vladom, i obrnuto. Što takvima odgovarate?

– Partner Europskoj uniji i Europskoj komisiji je država, Republika Hrvatska, a ne predstavnik ove ili one političke stranke. Kao zastupnik u Europskom parlamentu, cilj mi je ostvariti projekte koji su korak unaprijed za Hrvatsku i naše lokalne zajednice i ne mislim da se trebam ili smijem pasivizirati samo zato što na vlasti u državi nisu "moji". U životu i u poslu, pa tako i u politici, ljude dijelim na one koji su spremni na suradnju i na one koji to nisu. Zadnjih godina obavljam ovaj posao za

nastavak
na str. 4

BRINU NAJAVE IZ SLOVENIJE: KONTROLE UNUTAR SCHENGENA NE SMIJU POSTATI STALNE

Zabrinjavaju najave po kojima, primjerice Slovenija, planira tijekom sezone na svojoj granici s Hrvatskom izvoditi sistematsku kontrolu putnika zbog povećanih rizika... Takvi postupci jačaju nepovjerenje, kaže zastupnik u Europskom parlamentu Tonino Picula

DAMJAN TADIĆ/HANZA MEDIA

nastavak
 sa str. 3

koji su me velikim brojem preferencijskih glasova izabrali hrvatski građani, vjerujem, različitim stranačkim opredjeljenjima.

•• Aktivno se bavite i temom Schengena. U "čekaonici" za Schengen su, prije nas, gođinama još i Bugarska i Rumunjska. Ima li jamstva da će RH uistinu i postati schengensko područje kad ispuni tehničke preduvjete, što se očekuje tijekom 2019.?

– Jamstva, naravno, nema, ali je u zadnje vrijeme višekratno, od najviših dužnosnika Europske komisije, nedvosmisleno poslana poruka kako Hrvatska treba postati članicom Schengena čim ispuni sve kriterije. Učinio je to predsjednik Europske komisije Jean-Claude Juncker u govoru o stanju Unije pred Europskim parlamentom u rujnu prošle godine, a ponovio je isto i krajem svibnja u raspravi i povjerenik Dimitris Avramopoulos, naglasivši kako je inkluzivniji Schengen jači Schengen. Dakle, nedvojbeno je da politička potpora iz vrha Europske komisije za hrvatsko članstvo u Schengenu postoji. Istu potporu pokazala je i rasprava u Europskom parlamentu koncem prošle godine. No, za ulazak u Schengen potrebna je jednoglasna odluka Europskog vijeća.

Poruka Sloveniji

•• Iz Slovenije su se već čule najave političke blokade?

– Prijetnje blokadom jedne članice Europske unije drugoj su neprihvatljive. Schengen, kao sigurnosni instrument, ne smije se zloupotrebjavati u dnevno-političke svrhe. Također, prijetnje bilateralnim blokadama, pa i same blokade, nisu dobar način rješavanja problema u Uniji. Volio bih da Slovenija, nakon što je završila s kampanjom i parlamentarnim izborima, uđe u mirnije političko agregatno stanje, ali nisam siguran da će se to dogoditi. Ljubljana bi odluke, kao i sve druge članice, trebala donositi na temelju ispunjavanja kriterija, a ne koristiti Schengen kao metodu pritiska rješavanja još uvijek otvorenih bilateralnih graničnih pitanja. U tom smislu, poruka Europske komisije Sloveniji je isto više nego jasna.

•• Je li moguće da nam na kraju bude odobren parcijalni ulazak u Schengen koji bi se, kako se može čuti u slučaju Bugarske i Rumunjske, odnosio samo na zračne luke?

– U ovom slučaju je riječ o pokušaju kompromisa budući da su obje zemlje, još od ulaska u EU, u postupku monitoringa zbog stanja u pravosuđu i nadgledanja razine korupcije i borbe protiv organiziranog kriminala. Budući da to nije slučaj s Hrvatskom, Zagreb treba učiniti sve kako bi ispunio svoj dio obveza, a onda će moći legitimno zahtijevati od Vijeća da poštuje postupak koji bi omogućio puni ulazak Hrvatske u Schengen. Iako je Schengen zadnjih godina pretrpio određene revizije, zbog čega ga neki dovode i u pitanje, iznimno je važno nastaviti s provedbom schengenske stečevine jer to pridonosi jačanju povjerenja među članicama schengenskog prostora. No, jednako je važno i povjerenje prema zemljama članicama koje već intenzivno i dugo rade na ispunjavanju svih kriterija kako bi postale dijelom tog prostora.

•• Možda da malo pojasni-

OTOČANI, UČITE OD KRKA!

Hrvatski su otoci u Tajništvu za otoke Europske komisije dobili kontakt-točku kojoj se mogu obratiti u svakom trenutku, makar bili tek na samom početku energetske tranzicije. S druge strane, Tajništvo je istodobno i ispomoć Komisiji u prilagodbi postojećih politika i fondova za energetiku na otocima, pa se u tome nalazi neizravna, ali i dugoročna pomoć za otoke, kaže Picula

mo čitateljima, koje su koristi, konkretni benefiti za Hrvatsku od ulaska u Schengen?

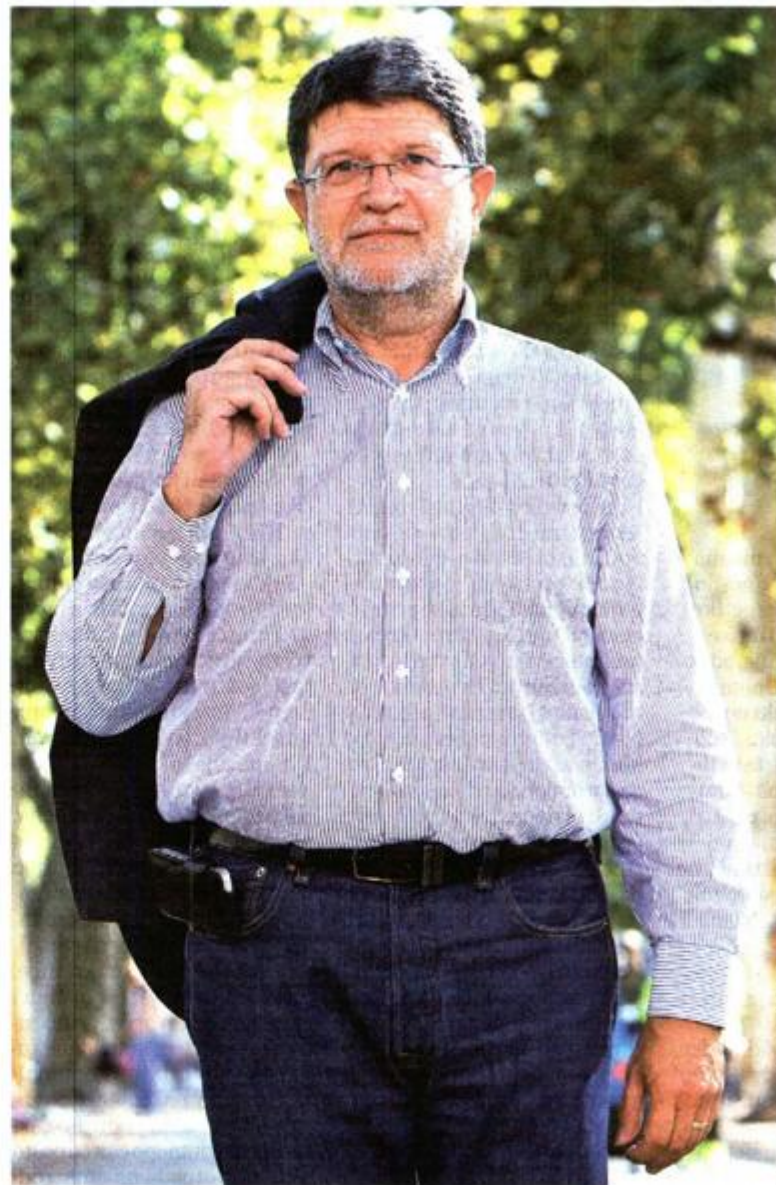
– Ulaskom Hrvatske u Schengen ukinuo bi se nadzor na tzv. unutarnjim granicama, odnosno granicama Hrvatske prema članicama EU-a, Sloveniji i Mađarskoj. Također, Europljani svake godine u schengenskom prostoru ostvaruju oko 1,25 milijardi putovanja. To je posebno važno za Hrvatsku kao izrazito turističku zemlju jer većinu naših gostiju čine državljani EU-a, koji će lakše, s manje kontrola i manje čekanja na granicama, moći doći u Hrvatsku. Također, već povučena sredstva, kao i ona koja su nam na raspolaganju, omogućavaju nam opremanje i izgradnju granične infrastrukture kako bismo lakše kontrolirali vlastitu granicu, koja je najduža vanjska granica EU-a. I posljednje, Schengen je stvoren, među ostalim, kako bi osigurao funkcioniranje jedinstvenog tržišta od kojega profitiraju svi hrvatski građani i tvrtke koje u njemu posluju.

•• Kakvom vidite budućnost Schengena u svjetlu aktualnih migracija stanovništva i aktualnih sigurnosnih ugroza, počevši od terorizma? Primjerice, sedam članica je ponovno uvelo interne kontrole na granicama, navodno privremene... Što to govori o budućnosti schengenskog sustava?

– Schengen je u srži europskih integracija i rušenje Schengena dovodi u pitanje europski projekt kakav poznajemo, posebno u njegovu sigurnosnom dijelu. Hrvatska je, treba podsjetiti, od ostatka EU-a, Slovenije i Mađarske, danas ograđena bod-

likavom žicom. Schengen, kao jedno od najvećih postignuća europske integracije, ne smije biti žrtvovan zbog manjkavosti dijela sigurnosnih politika. Privremene granične kontrole unutar Schengena ne smiju postati stalne, iako zabrinjavaju najave koje čujemo zadnjih dana po kojima, primjerice Slovenija, planira tijekom ovogodišnje turističke sezone na svojoj granici s Hrvatskom izvoditi sistematsku kontrolu putnika zbog povećanih rizika. Nedostatak političke volje i odgovarajućeg zajedničkog pravnog okvira da se uspješno nosimo sa sigurnosnim prijetnjama i migrantskim krizama doveli su do ponovnog uvođenja graničnih kontrola među članicama schengenskog prostora. Takvi postupci jačaju nepovjerenje, što je upravo suprotno ideji ujedinjene Europe kojoj je jedna od temeljnih vrijednosti upravo – povjerenje.

Trebamo podijeliti odgovornost članica za kontrolu vanjskih granica. Alternativna rješenja, poput pojačanih policijskih kontrola i prekogranične suradnje, trebaju imati prednost pred uvođenjem graničnih kontrola unutar Schengena. Europa ne može postati tvrđava, a s druge strane moramo voditi računa o sigurnosti, jer bez sigurnosti ne može biti otvorenosti. Pitanje je političke mudrosti i dogovora kako pronaći balans između jednog i drugog. Trebamo se fokusirati na europsku solidarnost i rješavanje problema suradnjom. U svakom slučaju, ne smatram da je budućnost Schengena upitna, ali je potrebna njegova prilagodba. Zato je osmišljen i projekt Europske granične i obalne straže, kako

DAMIJAN TADIĆ/HANZA MEDIA

Ulaskom Hrvatske u Schengen ukinuo bi se nadzor na tzv. unutarnjim granicama, odnosno granicama Hrvatske prema članicama EU-a, Sloveniji i Mađarskoj. Također, Europljani svake godine u schengenskom prostoru ostvaruju oko 1,25 milijardi putovanja. To je posebno važno za Hrvatsku kao izrazito turističku zemlju

bi se osnažila kontrola zajedničkih vanjskih granica. Priпадnost schengenskom prostoru uključuje i policijsku suradnju između svih članica u borbi protiv organiziranog kriminala ili terorizma, uz razmjenu podataka, poput Schengenskog informacijskog sustava (SIS). Zato vjerujem da su takva rješenja koja će očuvati Schengen i proširenjem ga dodatno ojačati, još uvijek moguća.

Duboka kriza u SDP-u

•• Ima i mišljenja u EU-u da je Schengen žrtveno janje procesa koji nemaju veze s njegovom izvornom zamišljenom funkcijom? Uostalom, očito je međusobno nepovjerenje među članicama?

– Zadnjih godina u EU jedna kriza sustiže drugu i sve je veći pritisak na europske političare i zajedničke institucije da se s njima nose. Schengen je dobar primjer kaotičnosti tog procesa jer je Unija unutar sebe raspeta između integracijskih i disolucijskih procesa. To sve skupa, naravno, traži strukturne prilagodbe, ali i jednu vrstu novog europskog leadershipa, ili ba-

rem ponovno definiranje zajedničke europske vizije.

•• Kakvim ocjenjujete držanje hrvatskih vlasti u slučaju migrantske krize? Ministar unutarnjih poslova često ističe kako Hrvatska ne smije postati hot-spot.

•• Jesu li ti strahovi opravdani?

– Volio bih da Hrvatska ima razradenu strategiju za slučaj neke nove eskalacije migrantske krize. Migrantske rute iz Grčke u zadnje vrijeme mijenjaju smjer, koristeći zemlje poput Albanije, Crne Gore i BiH. Nedavni incidenti s tragičnim posljedicama na našim granicama nisu tek obične vijesti iz rubrike "crne kronike" jer se radi o događajima unutar puno šireg i ozbiljnijeg procesa. Također, Hrvatska je, ne kao prva, ali druga ulazna zemlja EU-a, pod dodatnim posebnim pritiskom. Nije tajna da neki naši EU susjedi traže od nas da militariziramo granice prema susjedstvu koje nije u EU-u. S druge strane, postoje mogućnosti i zloupotrebe sustava međunarodne zaštite. Ovaj problem, međutim, Hrvatska ne može rješavati sama i upravo se na njemu testira europsko zajedništvo. Usmjerenje zajedničkih europskih napora treba biti prema izvorištima kriza i migracija, te dogovoru oko zajedničkog pronalaska rješenja za ljude u nevolji. Deportiranje ljudi preko ove ili one granice, loptanje sa životnim sudbinama, getoiziranje u

kampove... ne smije postati lice humane Europe za koju se zauzimam.

•• Moram vas pitati i kako komentirate sve češće pozive istaknutih članova SDP-a predsjedniku Bernardiću da podnese ostavku? Dijelite li njihovo nezadovoljstvo dosadašnjim radom predsjednika stranke i jeste li i sami zainteresirani za promjene na čelu SDP-a?

– Duboko krizno stanje u stranci traje već predugo i ako se uskoro ne okonča, SDP bi se mogao, nažalost, pridružiti sada već podugačkom popisu u Europi gotovo propalih socijaldemokratskih stranaka, koje se nisu znale nositi s vlastitim slabostima, niti uspjеле pronaći adekvatne odgovore na političke zahtjeve današnjice. Ovakva količina javno demonstriranog nezadovoljstva kontinuirano degradira percepciju stranke da može zastupati svoje birače i blokira mogućnost njezina vođenja. Ničija pozicija nije neupitna, a opozicija mnogim potezima vodstva je razumljiva. Međutim, sukobe prije svega treba rješavati u tijelima stranke poštujući statutarne procedure. Osobno, zainteresiran sam za promjene koje u prvi plan stavljaju razradena SDP-ova rješenja za nagomilane probleme hrvatskog društva, a ne za obračune koji dodatno marginaliziraju jednu veliku hrvatsku političku tradiciju.

ROKOVI I ISPUNJAVANJE KRITERIJA

U Schengenu do svibnja 2019.

Krizno stanje u stranci traje predugo. SDP bi se mogao pridružiti popisu gotovo propalih stranaka

Ulazak u prostor Schengena ponajprije ovisi o tome da Hrvatska Bruxellesu demonstrira da je tehnički sposobna štiti vanjske granice EU-a. Lani je Vijeće EU-a poslalo 98 preporuka za poboljšanje, od čega 14 prioritarnih, a u međuvremenu ih je riješeno 70-ak. Ostaje nadati se da će ispunjenje preostalih kriterija ići planiranom i dosadašnjom dinamikom. U prilog tomu idu i dvije činjenice: političko suglasje unutar Hrvatske o potrebi hrvatskog uključanja

u Schengen, kao i dobra iskorištenost europskih sredstava namijenjenih prilagodbi Schengenu. Sukladno svemu, Hrvatska bi tehničku spremnost trebala ostvariti tijekom 2018., kako bi Vijeće najkasnije početkom 2019., a svakako prije kraja mandata sadašnje Europske komisije u svibnju 2019., moglo donijeti političku odluku o pristupanju Hrvatske schengenskom prostoru.

NIČIJA POZICIJA NIJE NEUPITNA, A OPOZICIJA MNOGIM POTEZIMA VODSTVA SDP-a JE RAZUMLJIVA. SUKOB TREBA RJEŠAVATI U TIJELIMA STRANKE, POŠTUJUĆI STATUT